

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt X. Idololatriam esse vanissimam sectam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

CAPVT X.

Idololatriam esse vanissimam sectam.

PRiusequam hujus capituli assertum declarare incipimus, primum breviter, quid sit Idololatria, & quod duplex, quamnam fuerit eius origo, quam eno me peccatum contineat, quamque vanam Religionem, explicabimus.

Idololatriam vocamus crimen, quo honor & cultus uni summo rerum principio DEO Optim. Max. ut hujus mundi conditori, ac propter seipsum debitus, in creaturas alias, vel ficta simulachra transferatur, ac ut uno verbo dicam, eum creaturæ alicui divinus honor tribuitur DEO soli debitus.

In Idololatria tria possunt considerari, primum honor, qui exhibetur; secundum, animus, quo exhibetur; tertium, creatura cui exhibetur. Ex quibus tribus tria etiam Idololatriæ genera orti possunt; nempe ex divinitate cultus divini; ex diversâ animi dispositione; tertio, ex diversâ conditione creaturæ. At quantum ad præsens propositum spectat, quatuor sunt Idololatriæ genera, ex diversâ ratione creaturæ, cui exhibetur honor divinus desumpta: Primum, quod in hominum mortuorum; secundum quod in animalium; tertium, quod in dæmonum; quartum, quod in aliarum rerum effigies, animatarum, siue inanimatarum transferatur.

Nunc de Idololatriæ origine brevissimè dicamus, & quidem ex parte ipsius hominis, Idololatriæ prima origo fuit ignorantio DEI, qua exæcati crassissimisque tenebris obruti homines, cum summum rerum omnium opificem non coluissent, nedum agnovissent, divinos honores & cultus creaturis, in quibus aliquid excellens cernebant, vel commodum aliquod ex iis percipiebant, tubuere cœperunt; hinc factum, ut alii Solem, alii Lunam, alii terram, alii ignem venerarentur; alii vero homines excellentes, aliisque præstantiores, vel viribus, armis, potentia, sapientia, aut etiam inventores artium aliquarum, credentes eis aliquid divinitatis inesse, divinis honoribus sint profecti; accidit enim istis, sicut rustico eunti ad curiam Regiam, qui volens videre Regem, credit quemcumque bene indutum, vel in excelso officio constitutum, Regem esse. Quare prima Idololatriæ origo fuit imbecillitas intellectus, non valentis corporalia transcendere.

Alia etiam Idololatriæ causa fuit effrenata honoris & gloriæ cupiditas, & superbia, qui cum ubique per se ipsos imperare non possent, erigi sibi statuas & simulachra jussurunt, quibus variis in locis constitutis, honor, ac si ipsi præsentessent, ab omnibus tribuere. Alii vero plus æquo suos progenitores, vel filios adamantes, ut dolorem ob ipsorum mortem, vel absentiam aliqua ex parte lenirent; post eorum mortem statuas & simulachra extruxerunt in eorum memoriam, atque ditioni & potestati suæ subiecos, ut servi & ancillæ, illis statuis venerationem & cultum impendere cogebant: ut optimè describitur Sap. c. 14. *Ac verbo luctu dolens pater cirò sibi rapti filij fecit imaginem, & illum qui tunc quasi homo mortuus fuerat, nunc tanquam Deum colere cepit, & constituit inter servos suos sacra & sacrificia.* Deinde interveniente tempore, convalescente iniqua consuetudine, hic error tanquam lex custoditus est. (Et infra) *Hæc fuit vita huius mane deceptio, quoniam aut affectui, aut Regibus deservientes homines incommutabile nomen lapidibus, aut lignis imposuerunt.*

Sap. 14.

Ac denique Idololatriæ origo præcipua fuit summa dæmonum malitia; qui mira calliditate, ad homines decipiendos, sese in illas statuas, & simulachra hominum arte confecta abscondebant, & inde responsa rogati dabant: huc atque illic imagines loco movebant, & ita respondendo, & sese in illis imaginibus movendo, significabant hominibus in illis statuis divinitatem inesse, quæ ad interrogata responderet, miracula pararet, consilia præberet, incederet, hinc factum est, ut delusi homines divinos honores confectis à se imaginibus conferrent: indeque atrepta occasione, homines quæstus avidi, Sacerdotes se harum imaginum finxerunt, mille confictis fabulis Gentium populos sibi conciliantes: mox varios cultus, ritus, & sacrificia instituerunt; persuaserunt hominibus ea simulachra esse Deos, quibus victimas offerre oporteret, ut placarentur, mala arcerent, salutem & facultates tuerentur. Denique ut in hac vita beneficia, in altera felicitatem conferrent, templa & aras dicarunt, ut in iis munera offerrentur, quæ in suos usus converterent, & immodicam lucri cupiditatem expererent, atque ipsi laudem & gloriam conciliarent. Ex his igitur causis, veluti ex fontibus, idolorum cultus; & superstitiosa ac falsa religio promanavit, & veti DEI cultus extinctus, & sepultus est.

Huic autem dæmonum fraudi singulari DEI providentia tribus potissimum modis & remediis adhibitis obviam itum fuit. Primo temporibus oportunitis homines literis, moribus ac vitæ integritate conspicuos, tanquam legatos misit; ut gentes docerent modum, quod sibi ab his dæmonum artibus & fraudibus caverent. Secundo permisit, ut in his sectis vanis ac superstitiosis, tot ac tanta mendacia, absurda, & incommoda, cum omni recta ratione pugnantia, traderentur, ut facile homines, si vellent, agnoscere possent, ea omnia esse aniles, & inanes fabulas, ab hominibus confictas, ac sæpe historia de suis Diis ita obfæcæ & turpes referuntur, ut puras & mundas hominum aures offendant. Tertio permisit dæmones, ita monstruosis, & portentosis figuris, apparere, ut absque ullo negotio possent homines conjicere, imagines tam fædas, & tetras, aspectuque terribiles non posse representare nisi res similes sibi. Permisit etiam dæmones suis propriis figuris horrificis, in mediis ignium flammis a dæmonibus, depingi, ut in Japone, & aliis Indiarum partibus evenitur, ut vel ipso aspectu admoneant mortales, quibus supplicii ipsi torqueantur, & quæ tormenta maneant eos, qui ipsis cultum & venerationem impenderint.

Denique quam enorme peccatum sit Idololatriæ crimen, argumentis quamplurimis demonstrari poterit, præsertim desumptis ex divinis literis, ex Sapientia lib. prælerim 10: c. 13. & 14. & ex Isaiâ cap. 44. & 46. Jerem. 10. pulcherrimè autem, & ad vulgarem sensum accommodatissimè Baruch cap. 6. Idolorum vanitas confutatur: *Notam, inquit, sit vobis, quia non sunt Di, ne ergo venerimini eos, sicut enim vas hominis constructum inutile efficitur, tales sunt Di eorum. Constructus illis in domo, oculi eorum pleni sunt pulvere, à pedibus introeuntium: lucernas autem accendunt illis, ex quibus nullam videre possunt: sunt autem sicut trabes in domo, nigre sunt facies eorum à fumo, qui in domo sit. Supra corpus & caput eorum volans noctua, & hirundines, & aves, similiter & catæ, unde sciatis, quia non sunt Di: si ceciderint in terram, à semetipsis non resurgunt, sicut mortuum munera illorum apponuntur illi. Hostias eorum vendunt Sacerdotes, & abutuntur. Unde ergo vocantur Di? In domibus eorum Sacerdotes sedent, neque*

Criminè idololatriæ gravitas.

Baruch 6

neque

neque

neque

neque

neque

neque

neque

neque

neque

neque

neque

neque

neque

neque si quid mali patiuntur ab aliquo, neque si quid boni, restituere poterunt. Neque Regem constituere possunt, neque auferre: similiter neque dare divitias possunt, neque retribuere. Si qui illis votum voverit, & non reddiderit, neque hoc requirunt: hominem à morte non liberant, neque infirmum à potentiori eripiunt. Lapidibus de monte similes sunt. Quomodo ergo estimandum est eos esse Deos? A fabricis, & aurificibus facta sunt; nihil aliud erunt, nisi id quod volunt esse Sacerdotes. Nunquid ergo possunt ea, qua ab ipsis fabricata sunt esse Dii? quomodo ergo sentiri debet, quod sunt Dii, qui nec de bello se eripiunt, neque de malis se liberant. Si inciderit ignis in domum Deorum, Sacerdotes quidem ipsorum fugient, & liberabuntur, ipsi vero sicut traves in medio comburentur. Quomodo ergo estimandum, aut recipiendum, quod sunt Dii? non à furibus se liberabunt, quibus iniqui fortiores sunt, &c.

Ubi ex triplici capite Idololatriæ vanitas rejicitur. Primo ex natura & substantia Deorum lignea, lapidea, aut alterius metalli. Alterum ex impotentia & ignorantia, quia vel creaturæ sunt à DEO factæ, ut cæli, & sidera & motibus variis subjecta: Aut sunt mera simulachra, quæ se ipsa defendere nequeunt, ab igne vel latronibus, &c. Tertium est ab humanarum rerum providentia, ubi ipsa barba:orum experientia in medium producenda est, & interrogandi, an in bello, morbo, aut fame Deorum suorum unquam opem aliquam senserint? utrumne religio è illos colentes, an nihili facientes melius habuerint? Et quoniam sæpè Dæmones, ut turbent Gentiles, erroresque humanis pectoribus infundant, miscent falsam cum veris, sacrificiisque præsto ad sunt, eduntque sæpe prodigia, quibus obstupescit homines fidem ac cultum illis exhibent; docendi sunt Barbari, cum res ita tulerit, diaboli omnia esse commenta, qui visus hominum præstigis obsecrantibus fallat, ut non videant ea, quæ sunt, & videre se putent illa quæ non sunt: aliquando etiam DEO sic permittente, insinuant se corporibus hominum, & occultè visceribus inclasi valetudinem vitiant, morbos causant, somnis animos terrent; ut homines his malis cogant ad eorum auxilia recurrere. Sæpè vero cum ex conjecturis aliquibus futuros eventus præsentiant, interponunt se manifestando futura; ut quæcunque à DEO facta sunt, vel fiunt, ipsi potissimum facere vel fecisse videantur, cum tamen revera mendaces, & iniqui, ac fraudulenti sint; ac justis & Christianis DEI cultoribus subjecti, cujus nomine adjurati è corporibus exeant; quorum verbis tanquam flagellis verborati non modo Dæmones se esse confitentur, sed vim ac nocendi potestatem amittunt: quia nec DEO per quem adjurantur, nec Christianis ministris, quorum voce torquentur, mentiri possunt. Itaque maximis sæpè ululatibus editis, verberati se, & ardere, & jam jam exitos se proclamant, tantum habet veri DEI cognitio ac justitia potestatis; quare nocere non possunt, nisi iis, quos habent in sua potestate.

Docendi sunt etiam Gentiles, cum res ita tulerit, quis Diabolus sit, qui illius satellites, quid agant, quæ illorum in homines inimicitia, malitia, & fraudes, ut timorem in eorum potius odium convertant: hoc enim commune apud omnes penè Barbaros est, ut DEUM quidem omnium rerum iupremum, ac summè bonum fateantur, Spirituum verò quorundam perverforum non obscura notitia sit. Summum igitur illum DEUM rerum omnium opificem, quem ipsi ignorantes colunt, esse quem nos annun-

ciamus per omnia doceri debent. Ac deinde quantum ab illo distent nequissimi Dæmones oportet exponere; ut Idola sua omnia contemnant, execrentur, & maximo odio prosequantur.

Ac denique quantum Idololatria scelus sit, ex hac ratione manifestè convincitur. Nam cum DEO rerum omnium Domino pugnat apertè, & illi quasi bellum indicit, & qui hujusmodi crimina perpetrant, quantum est ex parte ipsorum, DEO summo rerum parenti, & auctori gloriam, honorem & dominatum eripiunt, ejusque naturam everrunt & dissipant; quia Dei in hoc mundo notitiam extinguentes, divinos honores Dæmoni impendunt, qui est vilissimus, abjectissimus, impudicissimus, immundissimus, ac flagitiosissimus omnium Spirituum, qui sunt à DEO creati, qui hominum animas perdere avidissimè cupit: Quare sicut nullum crimen in Regem potest gravius admitti, quam eum ex suo Regno pellere, ac à dignitate Regia ejicere, & alium ad summum Regiæ majestatis fastigium evehere; ita nulla in DEUM est injuria major, quam cum divinus honor, qui ipsi debetur soli, ipsi detrahatur & aliis tribuitur, ipsius potestati & imperio subjectis. Atque eo Idololatria stupidior ac deterior est, quanto vilioribus ac deterioribus creaturis divinus honor exhibetur; quia id magis contra rationis & naturæ ordinem est: & eo major contumelia DEO inferatur, quo vilior est creatura, quæ præponitur, aut exæquatur ei. Ceterum idololatria illa omnibus aliis detestabilior est, quæ cultus DEO debitus Dæmonibus tribuitur. Quod tribus potissimum rationibus comprobatur. Prima, quia Dæmones sunt inferiores brutis, dejectione propriæ malitiæ, ac miseria culpæ ac pœnæ. Altera, quia sunt hostes & inimici DEI. Tertia, quia periculiosior est talis Idololatria, magis itaque DEO displicet, qui honorem DEO debitum tribuit inimicis DEI pessimis, & quia se ipsum in majus periculum injicit. Sunt enim Dæmones ad decipiendum vigilantissimi, neque est ullum malorum genus, quo non deleantur, & Deorum induti personam in errorem atque stultitiam nos impulsisse gaudent.

CAPVT XI.

DEVM esse ultimum non solum hominis, sed & aliarum quoque creaturarum finem.

Ultimus finis est ille, propter quem amantur cætera, ipse vero propter se ipsum. Cum autem unum quodque suam appetat perfectionem, illud appetit, ut ultimum finem, quod appetit, ut bonum perfectum, & completivum sui ipsius, ita quod extra ipsum nihil appetendum relinquatur: & quia DEUS est summum & infinitum bonum, ut prædictum est, necessario fit, ut sit ultimus rerum omnium finis, in quem veluti in scopum propositum, universa quodam naturæ impetu, diriguntur.

Et confirmatur, quia cum DEUS ipse cuncta, quæ in rerum natura sunt, finxerit, & condiderit, conditaque servet, & cum necesse sit eundem esse finem efficientis & rei effectæ, ut Architecti & domus ædificatæ, DEUS autem nullo extrinseco bono indigeat; nullam aliam ob causam ad agendum moveri potest, quam propter seipsum. Quare cum ipse sit finis sui ipsius, sequitur ut homini quo-